

حد در سرقت های فیزیکی و سایبری

جستاری از مفهوم حرز در سرقت های سنتی و
میانگی در فقه مذاهب

ترتیب:

محسن بهرامی

فرید فلاح

مهدی حسین پور

سرشناسه: بهرامی، محسن، ۱۳۶۷ آبان

عنوان و نام پدیدآور: حد در سرقت‌های فیزیکی و سایبری: جستاری در مفهوم حرز در سرقت‌های سنتی و رایانه‌ای در فقه مذاهب مولفین محسن بهرامی، فرید فلاح، مهدی حسین‌پور.

مشخصات نشر: ساری: علیم نور، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۱۰۲ص.

شابک: 978-600-8400-27-1

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۹۹.

عنوان دیگر: جستاری در مفهوم حرز در سرقت‌های سنتی و رایانه‌ای در فقه مذاهب.

موضوع: حدود (فقه)

موضوع: Hadd punishment Islamic law

موضوع: حرز (فقه)

موضوع: Close Islamic law

موضوع: دزدی (فقه)

موضوع: Larceny, Islamic law

موضوع: جرایم کامپیوتر (فقه)

موضوع: Computer crimes Islamic law

موضوع: فقه تطبیقی

موضوع: Islamic Law, Comparative

شناسه افزوده: فلاح، فرید، ۱۳۶۷ -

شناسه افزوده: حسین‌پور، مهدی، ۱۳۶۵ -

رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ ج ۴ ب ۹ / ۶ BP۱۹

رده بندی دیویی: ج ۲۹۷/۳۷۵

شماره کتابشناسی ملی: ۴۵۶۳۶۹۵

شناسنامه کتاب

◀ نام کتاب: حد در سرقت‌های فیزیکی و سایبری ▶ ویراستار علمی: سید حسین تقیان ▶ تیراژ: ۱۰۰۰

◀ ناشر: علیم نور ▶ نوبت چاپ اول: ۱۳۹۵ ▶ چاپ و صحافی: پیشگام ▶ قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال

◀ مؤلفین: محسن بهرامی، فرید فلاح، مهدی حسین‌پور

◀ امور رایانه و صفحه بندی: سید حسین تقیان ▶ طرح روی جلد: شهریانوفرخانی

کلیه حقوق اعم از چاپ، تکثیر، نسخه برداری و ترجمه برای ناشر محفوظ است. (نقل مطلب با ذکر مأخذ باطل است)

مرکز پخش: ساری - میدان امام - بلوار دانشگاه - پایین تر از حوزه هنری - کوچه گل نرگس - جنب چاپ مآزند گستر

ISBN: 978-600-8400-27-1

۰۹۱۱۲۵۵۹۸۴۴

فهرست مطالب

۸	 سخن ناشر
۹	 پیشگفتار مؤلف
۱۱	 فصل اول مفاهیم و کلیات
۱۳	 مفهوم حرز
۱۳	 الف - مفهوم لغوی حرز
۱۴	 ب - مفهوم اصطلاحی
۱۴	 مفهوم فقهی حرز
۱۴	 - حرز در دیدگاه نه‌ای امامیه
۱۴	 ۱ - نظر شیخ الطائف (ابو جعفر الطوسی)
۱۷	 ۲ - نظر علامه حلی (ره)
۱۸	 ۳ - نظر محقق حلی صاحب کتاب ای «مختصر النافع و شرایع الاسلام»
۲۰	 ۴ - تعریف حرز از نظر شهیدین
۲۴	 ۵ - نظر صاحب جواهر
۲۴	 ۶ - نظر آیت ا... خویی
۲۷	 ۷ - نظر حضرت امام خمینی (ره)
۳۱	 حرز از دیدگاه فقهای اهل سنت
۳۱	 ۱ - مالکی‌ها، شافعی‌ها و حنابله
۳۲	 ۲ - حنفیه
۳۹	 مفهوم حقوقی حرز
۴۰	 اعتبار حرز در سرقت حدی
۴۰	 روایات موافق اعتبار حرز
۴۲	 روایات مخالف اعتبار حرز
۴۳	 رفع تعارض بین دو دسته روایات

۴۸	مفهوم لغوی و اصطلاحی هتک حرز
۴۸	مفهوم هتک از نظر لغوی
۴۸	تعریف اصطلاحی هتک
۵۰	اقسام هتک حرز
۵۰	- هتک حرز مادی
۵۰	- هتک حرز معنوی
۵۰	اخراج مال از حرز
۵۱	اخراج مال از حرز از دیدگاه فقهای امامیه
۵۶	اخراج مال از حرز در دیدگاه مذاهب اربعه
۵۷	بلعیدن مال در حرز
۵۸	اعاده مال مسروق
۵۹	فصل دوم حرز در سرقت سنتی و رایانه‌ای
۶۱	الف- مفهوم شناسی سرقت سنتی
۶۱	تعریف فقهی
۶۳	تعریف حقوقی
۶۳	ب- مفهوم شناسی سرقت رایانه‌ای
۶۴	ارکان سرقت رایانه‌ای و سنتی
۶۴	رکن قانونی سرقت رایانه‌ای و سنتی
۶۴	رکن قانونی سرقت سنتی
۶۵	رکن قانونی سرقت رایانه‌ای
۶۶	رکن مادی جرم سرقت رایانه‌ای و سنتی
۶۶	عنصر مادی سرقت سنتی
۶۶	۱- ربودن
۶۷	۲- مال بودن موضوع سرقت
۶۸	۳- تعلق مال به غیر
۶۸	عنصر مادی سرقت رایانه‌ای

عنصر معنوی سرقت رایانه ای و سنتی.....	۷۰
رکن معنوی سرقت سنتی.....	۷۰
رکن معنوی سرقت رایانه ای.....	۷۱
مجازات سرقت رایانه ای و سرقت سنتی.....	۷۲
مجازات سرقت سنتی.....	۷۲
سرقت مستوجب حد.....	۷۲
سرقت مستوجب تعزیر.....	۷۲
مجازات سرقت رایانه ای.....	۷۳
خصوصیات حرز در سرقت سنتی.....	۷۴
الف- مکان فیزیکی بودن حرز.....	۷۵
ب- محل نگهداری مال به منظور حفظ از دستبرد.....	۷۵
ج- متناسب بودن امر مورد حفاظت.....	۷۸
حرز در سرقت رایانه ای.....	۷۹
فصل سوم مصادیق مشتبیه حرز.....	۸۱
۱- حرز در سرقت از جیب.....	۸۴
الف- روایات موافق قطع.....	۸۴
ب- روایات مخالف قطع.....	۸۵
ج- روایت موافق قطع در صورت سرقت از جیب داخل لباس.....	۸۵
۲- حرز در سرقت میوه.....	۸۷
در حرز قرار داشتن میوه.....	۸۷
بر روی درخت بودن میوه در باغ غیر محصور.....	۸۷
بر روی درخت بودن میوه در باغ محصور و مقفل.....	۸۷
۳- حرز بودن قبر.....	۹۰
۴- حرز در سرقت اجیر.....	۹۳
۵- حرز در سرقت زوج و زوجه.....	۹۵
منابع و مأخذ.....	۹۷

سخن دانش

به بسم الله الرحمن الرحيم است

گرت فتحه زفتح علم است

در جهان امروز پژوهش و تحقیق، اساس و بنیاد همه پیشرفت‌ها و توسعه امور محسوب می‌شود. به طوری که «توانایی» در گرو «دانش» است و می‌توان گفت بدون دانش، توانایی جایگاهی ندارد. همان طوری که

حضرت علامه ابوالفضل حسن زاده آملی حفظه الله فرموده است:

منم آتش نش که گر دانش بود آتش

مرا اندر دل آتش همه باشد نشیمنها

انتشارات «علم نور» در ماه شهریور و شروع فعالیت خود، همواره تلاش و فوری در جهت بسط و توسعه علوم و امور فرهنگی داشته است. به طوری که دستاوردهای متعددی در خصوص نشر امور علمی از خود به جای گذاشت. کتاب حاضر منبع مناسب، فایده و ارزشمندی برای رشد و توسعه علمی در حوزه علوم حقوقی خواهد بود؛ انتشارات «علم نور» این افتخار را به در زمینه نشر و توسعه علمی از نظرات ارزشمند مؤلف محترم بهره‌مند گردیده و این افتخار را دارد که کدبهای به این مؤلفین را به چاپ برساند. امید است استخوان، دانش پژوهان و صاحب نظران، جهت اصلاح بر این کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار، از ارائه پیشنهادها و نظرات خود به این مرکز دریغ ننمایند.

Alimonnour@yahoo.com

«مدیریت انتشارات علم نور»

پیشگفتار مؤلفین

تبیین جایگاه و ارکان بزه سرقت سنتی و رایانه‌ای و بررسی جرایم مرتبط با سرقت رایانه‌ای و مقایسه‌ی این دو بزه و از جمله بررسی لزوم یا عدم لزوم ارزش مالی داشتن داده‌ها در سرقت سنتی و رایانه‌ای و اینکه تدابیر امنیتی لحاظ شده برای حفاظت از داده‌های رایانه‌ای و ارتباط آن با حرز در سرقت مستوجب حد و در نهایت تحلیل و بررسی ضمانت اجراهای اختصاص داده شده به سرقت رایانه‌ای و سرقت سنتی و مسئولیت کیفری داشتن اشخاص حقوقی در محیط بیرونی و در فضای سایبر، از جمله مدافعی است که در این راستا پاسخ به آنها تدوین گردیده است. از آنجا که رایانه و داده‌های رایانه‌ای مهم‌ترین بستر ارتکاب جرایم رایانه‌ای از جمله سرقت رایانه‌ای می‌باشد، با استفاده از استدلال‌های منطقی و عقلی که مورد پذیرش حقوقدانان و نیز عاقلان عادل پذیرفته شده حقوقی می‌باشد، تلاش شده تا درک و تجزیه و تحلیل مسائل مربوط به بزه سرقت رایانه‌ای آسان‌تر گردد. پس از بررسی جایگاه سرقت رایانه‌ای و جرایم مشابه موجود در این زمینه و تبیین ارکان این بزه در کنار سرقت سنتی و در نهایت تجزیه و تحلیل ضمانت اجراهای سرقت رایانه‌ای و سرقت سنتی، نتایج حاصله عبارت است از اینکه سرقت رایانه‌ای جایگاهی کاملاً مجزا از سرقت سنتی دارد و فراوانی جرایم مشابهی که در رابطه با این نوع سرقت وجود دارد، نشان دهنده‌ی عدم کفایت ماده ۷۴۰ قانون مجازات اسلامی برای پاسخ‌گویی به این جرایم می‌باشد. همچنین در بررسی ارکان سرقت رایانه‌ای سنتی این نتیجه حاصل می‌شود که «داده‌ها» ماهیتی کاملاً جداگانه نسبت به «اشیا» نه موضوع جرم سرقت سنتی است دارند و لازم نیست که دارای ارزش مالی باشند. نیز از بین بردن تدابیر امنیتی برای ارتکاب سرقت رایانه‌ای، هتک حرز به حساب نمی‌آید. در بررسی ضمانت اجراهای این دو بزه تنوع ضمانت اجراهای پیش‌بینی شده درخصوص سرقت سنتی و دو ضمانت اجرای در نظر گرفته شده برای سرقت رایانه‌ای مورد بحث قرار می‌گیرد.

که یکی از نتایج به دست آمده این است که اشخاص حقوقی نیز همانند اشخاص حقیقی ممکن است مورد مجازات قرار گیرند؛ هم در محیط فیزیکی و هم در فضای سایبر. یکی از موضوعات نو ظهور در عرصه ارتباطات جهانی و در فضای مجازی، سرقت اینترنتی است که متأسفانه روز به روز به دلیل نبود قانونی مدّون بر مرتکبین آن افزوده می شود. از طرف دیگر می‌دانیم که ماهیت سرقت اینترنتی که در محیط مجازی اینترنت واقع می‌شود، غیر از سرقتی است که در دنیای ملموس غیراینترنتی رخ می‌دهد. از اینرو این سؤال مطرح است که آیا سرقت اینترنتی همان سرقت مصطلح فقهی است؟ تحقق شرایط آن چگونه است؟ آیا در سرقت اینترنتی همان سرقت فیزیکی، مال از عین مال خود محروم می‌شود؟ آیا داده‌ها و اطلاعات مال محسوب می‌گردد؟ آیا به اجرا گذاشتن کُد رمز (شکستن قفل)، مصداق هتک حرز است؟ مجازات کیفی در سرقت اینترنتی چیست؟ حدّ است یا تعزیر؟ هدف ما در این ضمن تبیین ماهیت سرقت اینترنتی، پاسخ به سؤالهای مطرح شده و در نهایت، تعزیری دانستن سرقت اینترنتی از عدم فقط به دلیل عدم تحقق یکی از شرایط سرقت - یعنی اخذ فیزیکی - و نه ارائه شبهه‌های نو و جدید در تعزیر کاربَر سارق است. امید است این کتاب برای اساتید گرامی، معلمان، دانشجویان همه‌ی علاقه‌مندان جهت مطالعه، سودمند واقع شود و این روش، به عنوان یک روش مطلوب آموزشی در امور یاددهی و یادگیری در عرصه دانشگاه به‌کار گرفته شود. جا دارد مراتب تقدیر و تشکر خالصانه خود را از کلیه کسانی که مولف را مورد حمایت و تشویق قرار داده‌اند اعلام می‌نماییم. در پایان از همه‌ی خوانندگان منزه‌م تقاضا می‌کنیم، نظرات، پیشنهادات و انتقادات خود را به آدرس پست الکترونیکی ارسال نموده و مؤلفین را از نظرات ارزشمند خود به‌رمند سازند.

شکر خدا که هر چه طلب کردم از خدا - بر منتهای همت خود کامران شدم